

In een nieuw pensioenstelsel is geen plaats voor een franchise!

Auteurs: Ruud Junge, directeur/ eigenaar van Stattler & Waldorff en Barend de Leijster, Senior consultant bij Ferm-in-pensioenen

De AOW is gebaseerd op de verzorgingsgedachte, de pensioentoezegging inmiddels op de beloningsgedachte. Het kabinet wil af van de doorsneepremie en op termijn is een verdere verlaging van het pensioengevend inkomen te verwachten. In aansluiting daarop zijn er voldoende redenen om het afschaffen van de franchise in de discussie over een nieuw pensioenstelsel te betrekken.

Historie

In de 2^e helft van de jaren 70 kwamen er loonafhankelijke pensioenregelingen. Daarbij werd de nadruk erop gelegd dat pensioenen uit de 2^e pijler een aanvulling zijn op de AOW-uitkering. Om hier invulling aan te geven werd op het inkomen een aftrekbedrag ofwel een franchise in mindering gebracht. In de beginjaren was de franchise gebaseerd op de situatie van kostwinner.

Vervolgens kwam er de tendens naar een lagere franchise, die aansloot bij de individualisering van de AOW en die meer passend was bij tweeverdieners.

De wetgever heeft het al langer mogelijk gemaakt om een franchise te hanteren die lager is dan een AOW-gerelateerde franchise. Een aantal grote(re) pensioenfondsen als PFZW, ABP, Horeca & Catering en Schoonmaak en Glazenwassersbedrijf hebben inmiddels van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

Franchise sluit niet aan op wettelijke en maatschappelijke ontwikkelingen

- De wetgever heeft de relatie met de AOW losgelaten. Het maximaliseren van het pensioengevend inkomen is een ontwikkeling waarmee de relatie tussen inkomen enerzijds en AOW plus pensioen anderzijds verder wordt verbroken. Indien dit maximum verder naar beneden gaat zal het aantal werknemers dat hiermee te maken heeft aanzienlijk groeien. De vraag is dan: "Waarom nog vasthouden aan een franchise, waarmee de schijn wordt opgehouden dat er nog een relatie tussen de hoogte van het inkomen en het pensioen is?"
- Het is uit een oogpunt van beloning 'bijzonder' dat een parttimer meer pensioen opbouwt en de pensioenkosten veel hoger zijn dan voor zijn fulltime collega die hetzelfde inkomen heeft. Een verschil dat wordt veroorzaakt doordat voor de parttimer een parttime franchise wordt gebruikt. Het ene pensioen is het andere niet terwijl er geen verschil in inkomen is!
- Het hanteren van een franchise sluit niet meer aan bij de huidige Anw-uitkering. Aangezien het nabestaandenpensioen wordt afgeleid van het ouderdompensioen, wordt er impliciet van uitgegaan dat er na overlijden een Anw-uitkering is. In werkelijkheid is de kans groot dat er bij overlijden van de deelnemer geen of slechts een tijdelijk recht op een Anw-uitkering bestaat.
- Inmiddels is de pensioenrichtleeftijd 68 jaar. De werkelijke uittreding vindt veelal plaats op de ingangsdatum van de AOW, nu 66 jaar, waarbij herrekening van het pensioen plaatsvindt. Het verschil in ingangsdatum betekent een verdere ondermijning van de logica van een franchise, waarbij een aansluiting op de ingangsdatum van de AOW-uitkering wordt verondersteld.

Administratieve en communicatieve aspecten

Een regeling zonder franchise is makkelijker te administreren en beter uit te leggen.

Stelt u zich eens voor: de regeling kent een jaarlijkse pensioenopbouw van bijvoorbeeld 1,5% van het inkomen of een jaarlijkse storting van 10% van het inkomen in de individuele pensioenpot.

Zo'n regeling is makkelijk uit te leggen en te begrijpen voor een deelnemer. Nù moet hem nog worden uitgelegd dat op het inkomen een franchise in mindering wordt gebracht. Voor parttimers is het nog wat ingewikkelder, omdat daar eerst moet worden omgerekend naar een fulltimesalaris. De kans bestaat dat hij daardoor afhaakt.

In wezen is het bij het administreren niet veel anders. De salarisadministratie heeft het makkelijker als de premie rechtstreeks over het salaris kan worden berekend. Dit geldt zeker als flexwerkers, oproepkrachten of parttimers aan de pensioenregeling deelnemen. Het ontsluiten van de salarisadministratie ten behoeve van de pensioenadministratie wordt zonder gebruik van de franchise een eenvoudiger proces. Er zijn namelijk geen parttime percentages meer nodig, want de opbouw en de premieheffing gaan rechtsreeks over het salaris!!!

Streamer:

Voor de pensioenuitvoering zijn geen parttime percentages meer nodig!!!

Er zijn overigens ook nu al pensioenregelingen waar van oudsher de franchise uit de regeling is gelaten. Voorbeelden zijn de pensioenregelingen voor de kappersbranche en die van de waterbouw. Maar ook de DB-pensioenregeling van Shell kent geen franchise.

Maar hoe moet het dan met de pensioenopbouw?

In combinatie met een overgang naar degressieve pensioenopbouw respectievelijk flat rate premiepercentage en wellicht een verdere verlaging van het maximum pensioengevend salaris, ligt het voor de hand geen franchise meer te hanteren.

Het verlagen van het opbouwpercentage in samenhang met het afschaffen van de franchise is ten nadele van de hoger beloonden. Dit effect is relatief beperkt doordat de franchise in veel regelingen inmiddels op slechts zo'n € 13.000 ligt. Lager beloonden daarentegen krijgen meer pensioen en daardoor een betere mogelijkheid om parttime te pensioneren en/of hun pensioendatum te vervroegen. Mogelijkheden die voor de zwaardere beroepen natuurlijk zeer welkom zijn!

De overgang naar een degressieve opbouw of een flat rate premiepercentage heeft, afhankelijk van de leeftijd van de werknemer, een groter effect dan het afschaffen van de franchise. Jongeren krijgen meer pensioen of middelen, oudere werknemers minder. Deze verandering is meer substantieel en maakt overgangsmaatregelen noodzakelijk. De huidige lage rente betekent echter dat de verschillen tussen jong en oud bij het degressief maken van de opbouw minder groot hoeven te zijn dan een paar jaar geleden. In dit opzicht is er sprake van een momentum om juist nù deze veranderingen door te zetten.

AOW handhaven

Het afschaffen van de franchise is uiteraard niet bedoeld om het huidige AOW-stelsel af te bouwen. Immers, het blijft van belang om een basisvoorziening te behouden én een goede pensioenvoorziening om die daaromheen te kunnen bouwen. Deze boodschap moet met het voorstel tot afschaffen van de franchise duidelijk worden meegegeven.

Een mooie combi!

De politiek roept sociale partners op bij het ontwerpen van het nieuwe pensioencontract rekening te houden met een goede uitvoerbaarheid. We hopen zeer dat deze oproep ter harte wordt genomen. Het afschaffen van de franchise past in een toekomstperspectief dat verder gaat dan alleen pensioen.

Ruud Junge en Barend de Leijster zijn leden van de KPS werkgroep Pensioen 2020